

Att arbeta förebyggande med skolrelaterade problem

Stöd till socialtjänsten

Denna publikation skyddas av upphovsrättslagen. Vid citat ska källan uppges. För att återge bilder, fotografier och illustrationer krävs upphovspersonens tillstånd.

Publikationen finns som pdf på Socialstyrelsens webbplats. På begäran kan vi ta fram publikationen i ett alternativt format för personer med funktionsnedsättning. Skicka frågor om alternativa format till alternativaformat@socialstyrelsen.se.

Artikelnummer: 2026-1-10040

Publicerad: www.socialstyrelsen.se, januari 2026

Innehåll

Inledning	4
Vad är skolrelaterade problem?	4
Socialtjänsten ska arbeta förebyggande och vara lätt tillgänglig	5
Socialtjänsten ska arbeta kunskapsbaserat	6
Vem det här materialet vänder sig till	6
Syfte och avgränsningar	7
Det här bygger materialet på	7
Hur kan socialtjänsten arbeta förebyggande och uppsökande med skolrelaterade problem?	9
Socialtjänstens fältarbete	9
Socialtjänstens uppsökande arbete i skolan	10
Skyddsfaktorer för att stödja en positiv skolutveckling	15
Insatser med fokus på skolrelaterade problem	18
Insatser till föräldrar och familj	18
Insatser till barn och unga	20
Stöd till skolpersonal	22
Kunskapsbaserad socialtjänst	24
Referenser	25

Inledning

En bra skolgång är en av de viktigaste skyddsfaktorerna för att förebygga utanförskap, kriminalitet, missbruk och ohälsa. ¹Sambandet mellan barns och ungas hälsa och lärande i förskola och skola är väldokumenterat i forskning och beskrivs som dubbelriktat. Det innebär att barns och ungdomars fysiska och psykiska hälsa är viktiga faktorer för deras förutsättningar i lärandet. Med andra ord: Om man mår bra så är det lättare att lära sig. Men dubbelriktningen innebär också att när man lär sig så kan det bidra till hälsa och välbefinnande [1]. Därför är skolan en viktig arena för socialtjänsten för att tidigt nå barn och unga innan deras behov av stöd från samhället blir för stora. Socialtjänstens arbete med barn, unga och familjer har dock traditionellt fokuserat på sociala omständigheter, och inte alltid självklart inkluderat aspekter som rör den skyddande faktorn i att klara skolan. Socialtjänsten har ett gemensamt intresse med skolan av att barn och unga lyckas i skolan. Det förebyggande arbetet är en viktig del.

Vad är skolrelaterade problem?

Det här materialet är framtaget inom ramen för ett regeringsuppdrag om stöd till socialtjänsten med att arbeta förebyggande med skolrelaterade problem och att stödja en positiv utveckling.² Begreppet *skolrelaterade problem* saknar dock en etablerad definition inom såväl forskning som i socialtjänstens arbete. Se vidare ”Det här bygger materialet på”.

I den här texten avses med sociala problem i eller utanför skolan som har betydelse för hur det går för barnet i skolan och där socialtjänsten genom sin kompetens kan ge stöd till föräldrar, barnet och skolpersonal för att gynna en positiv utveckling.

Nedan förklaras några andra begrepp i texten.

Barn och unga

Barn och unga används som samlingsbegrepp för personer från förskoleklass till och med gymnasieskolan, inklusive unga över 18 år som går i gymnasieskolan eller omfattas av det kommunala aktivitetsansvaret (KAA).

¹ Proposition 2024/25:89 En förebyggande socialtjänstlag – för ökade rättigheter, skyldigheter och möjligheter s. 211.

² Regleringsbrev för budgetåret 2025 avseende Socialstyrelsen.

Vårdnadshavare och föräldrar

Vårdnadshavare används när det handlar om barn under 18 år. *Föräldrar* används gällande barn under 18 år när det förekommer i den forskning som refereras till i materialet. *Föräldrar* används också när det gäller unga över 18 år.

Socialtjänsten ska arbeta förebyggande och vara lätt tillgänglig

Den 1 juli 2025 trädde en ny socialtjänstlag (2025:400) i kraft där det framgår att socialtjänsten ska arbeta förebyggande och vara lätt tillgänglig.³ Den nya lagen syftar till att skapa en långsiktigt hållbar, mer förebyggande och kunskapsbaserad socialtjänst.⁴ Syftet med förebyggande arbete är att förhindra eller motverka att ett problem eller behov uppstår, men även att förhindra eller motverka att redan uppkomna problem eller behov upprepas, förvärras eller blir mer omfattande. Genom förebyggande arbete kan socialtjänsten identifiera risker och sociala problem och erbjuda enskilda stöd och hjälp. Socialtjänsten bör även tidigt främja och stärka de faktorer som kan ha skyddande effekt.⁵ Socialnämnden har också ett ansvar att bedriva uppsökande verksamhet och annat förebyggande arbete för att förhindra att barn och unga far illa.⁶

Förskolan och skolan är viktiga arenor för socialtjänsten som där har möjlighet att i samarbete med skolan stödja en positiv utveckling för barn och ungas skolgång och därigenom förebygga framtida behov av insatser. Genom samverkan med skola och förskola bör socialtjänsten tidigt kunna identifiera familjer och barn som behöver stöd.⁷ Socialtjänsten kan exempelvis erbjuda tidiga insatser och särskilt stöd till barn och unga som uppvisar problembeteenden eller till föräldrar som har svårt att klara sin föräldraroll.⁸

Att socialtjänsten ska vara lätt tillgänglig innebär bland annat att det ska vara enkelt för enskilda att komma i kontakt med socialtjänsten.⁹ När det gäller barn handlar det exempelvis om en socialtjänst som är utåtriktad, har ett gott bemötande och är synlig för barn. Det kan öka tilliten till socialtjänsten och benägenheten hos barnet att ta kontakt med socialtjänsten.

3 Se 2 kap. 4 § SoL.

4 Prop. 2024/25:89 s.1.

5 Prop. 2024/25 s.208.

6 Se 18 kap. 2 § SoL.

7 Se prop. 2024/25:89 s. 211.

8 Prop. 2024/25:89 s. 648.

9 Se prop. 2024/25:89 s. 648.

Det är också viktigt att socialtjänsten arbetar utifrån barns och ungas olika behov och förutsättningar, exempelvis funktionsnedsättning.¹⁰

Socialtjänstlagen möjliggör för socialnämnden att tillhandahålla insatser utan individuell behovsprövning.¹¹ Det kan underlätta för barn, unga och deras föräldrar att söka hjälp i ett tidigt skede. Varje enskild kommun får ta ställning till om och hur bestämmelsen om insatser utan individuell behovsprövning ska tillämpas i den egna kommunen.¹² En förutsättning för att socialnämnden ska kunna tillhandahålla insatser utan utredning och individbeslut är att kommunen beslutar särskilt om att dessa insatser ska gå att tillhandahålla utan individuell behovsprövning.

Socialtjänsten ska arbeta kunskapsbaserat

Enligt socialtjänstlagen ska verksamhet inom socialtjänsten ska bedrivas i enlighet med vetenskap och beprövad erfarenhet.¹³ Kunskap från vetenskapliga studier eller beprövad erfarenhet ska vara en utgångspunkt när socialtjänsten planerar, genomför och utvärderar sin verksamhet. Med vetenskap avses vetenskaplig kunskap som tagits fram genom med olika forskningsmetoder. Med beprövad erfarenhet avses kunskap som vuxit fram i verksamheten genom att kunskaper från profession och brukare har synliggjorts, värderats och systematiserats genom uppföljning, dokumentation, kritisk granskning och spridning.¹⁴

Läs mer

Socialstyrelsens meddelandeblad. En ny socialtjänstlag 4/25 [2].

Socialstyrelsens meddelandeblad Insatser utan individuell behovsbedömning – vad gäller? 3/25 [3].

Vem det här materialet vänder sig till

Det här materialet är skrivet för dig som är strateg, utvecklingsledare, handläggare, chef eller på annat sätt arbetar med tidigt och förebyggande arbete med barn och unga inom socialtjänsten. Med tidigt avses tidigt i en ogynnsam utveckling.

¹⁰ Prop. 2024/25:89 s. 220.

¹¹ 11 kap. 5 § SoL

¹² Prop. 2024/25:89 s. 327.

¹³ Se 5 kap. 1 § SoL.

¹⁴ Prop. 2024/25 s 249.

Syfte och avgränsningar

Syftet är att utifrån befintligt kunskapsunderlag stödja socialtjänsten i att arbeta med skolrelaterade problem och stödja en positiv utveckling i sitt förebyggande arbete.

Materialet är avgränsat till tidigt och förebyggande arbete, men berör även socialtjänstens myndighetsutövning eftersom det i det förebyggande arbetet också kan bli aktuellt att till exempel inleda utredning av ett barns behov av stöd och hjälp.

Materialet tar inte upp socialtjänstens samverkan med andra verksamheter. Här hänvisas till andra material. Socialstyrelsen och Skolverket har tagit fram två olika material som handlar om samverkan i det tidiga förebyggande arbetet. Stödmaterialet *Att arbeta tillsammans kring skolfrånvaro. Stöd för en strukturerad samverkan mellan skola och socialtjänst* är specifikt inriktat på samverkan kring skolfrånvaro [4] medan *TSI-boken. Stöd i arbetet med tidiga och samordnade insatser för barn och unga* tar upp samverkan mer generellt [5]

Läs mer

Att arbeta tillsammans kring skolfrånvaro, samverkan. Strukturerad samverkan mellan skola och socialtjänst. Skolverket och Socialstyrelsen 2026 [4].

TSI-boken. Stöd i arbetet med tidiga och samordnade insatser för barn och unga. Socialstyrelsen och Skolverket 2023 [5].

Det här bygger materialet på

För att ta fram stöd till socialtjänsten i det förebyggande arbetet med skolrelaterade problem gjordes en systematisk litteratursökning med genomgång av forskning från år 2010 till 2025.¹⁵ Sökningen formulerades som: "Socialtjänstens förebyggande arbete vid skolrelaterade problem" men begreppet återfanns inte i internationell, nordisk eller svensk litteratur. I det nationella forsknings- och utvecklingsprojektet NUSO (Nationell Uppföljning av socialtjänstens omställning) används emellertid skolrelaterad problematik som ett samlingsbegrepp för den information som registrerats i

¹⁵ Litteratursökningen genomfördes av Malin Gren Landell, leg. psykolog, leg psykoterapeut och med. dr i barn-och ungdomspsykiatri. Särskild utredare i SOU 2016:94, Saknad! Uppmärksamma elever frånvaro och agera.

socialtjänstens beslutsunderlag i BBIC (Barns behov i Centrum) under området "Utbildning" men det är inte närmare definierat.¹⁶

Fyra systematiska översikter identifierades och de rörde funktionell familjeterapi [6], multisystemisk terapi [7], uppsökande verksamhet [8] och skolfrånvaro [9]. Ytterligare 55 internationella och 11 nordiska primärstudier inom socialt arbete och som hade syfte att förebygga skolmisslyckanden bedömdes ha viss relevans för det här materialet. Sammantaget gav den systematiska kartläggningen ett mycket begränsat vetenskapligt underlag.

I stödmaterialet används några av forskningsartiklarna för att beskriva bästa tillgängliga kunskap när det gäller tidiga insatser men också insatser vid något mer omfattande problematik. Dock med reservation för att resultat från de internationella artiklarna inte är helt överförbara till svensk kontext.

Underlag till stödmaterialet har även inhämtats från en fokusgruppsintervju med socialtjänstpersonal från tre kommuner där det förebyggande arbetet med skolrelaterade problem diskuterades. Därutöver har ytterligare fem referensgruppskommuner lämnat synpunkter på materialet. Vidare bygger materialet på erfarenheter från regeringsuppdraget om skolsociala team och tillhörande stödmaterial [10] [4] samt BBIC Grundbok – Barns Behov i Centrum [11]. Slutligen hänvisas till myndighetsrapporter och relevant nationellt kunskapsstöd som rör utmaningar relaterade till skolframgång. Innehållet utgår från gällande lagstiftning.

16 [www.socialstyrelsen.se/kunskapsstod-och-regler/omraden/barn-och-unga/barn-och-unga-i-socialtjansten/barns-behov-i-centrum/Under BBIC-området "Utbildning" finns delområdena; trivsel och närvaro, lärande, skolresultat och studieplanering samt lek och fritid.](http://www.socialstyrelsen.se/kunskapsstod-och-regler/omraden/barn-och-unga/barn-och-unga-i-socialtjansten/barns-behov-i-centrum/Under%20BBIC-området%20%22Utbildning%22%20finns%20delomradena;trivsel%20och%20n%C3%A4rvaro,%20l%C3%A4rande,%20skolresultat%20och%20studieplanering%20samt%20lek%20och%20fritid)

Hur kan socialtjänsten arbeta förebyggande och uppsökande med skolrelaterade problem?

Socialnämnden ska arbeta förebyggande och uppsökande.¹⁷ Socialnämnden har exempelvis ett ansvar att bedriva uppsökande verksamhet och annat förebyggande arbete för att förhindra att barn och unga far illa.¹⁸

Socialtjänsten behöver så tidigt som möjligt få kännedom om barn och unga som kan behöva stöd för att tidigt kunna stätta in åtgärder som kan stödja barn och ungdomar som riskerar att fara illa.¹⁹ Hur det uppsökande arbetet ska utformas och utföras i praktiken finns däremot inte reglerat i lagtexten. Det innebär att kommuner kan organisera, planera och genomföra arbetet på många olika sätt. Viktiga arenor för det uppsökande arbetet är miljöer eller sammanhang där barn och unga som behöver stöd och hjälp befinner sig, där skolan är en central miljö. Det ska också tilläggas att det finns andra viktiga arenor såsom bostadsområden, fritidsgårdar och i sociala medier [12].

Socialtjänstens fältarbete

Fältverksamhet är ett exempel på uppsökande och förebyggande arbete med barn och unga inom socialtjänsten. I det uppsökande fältarbetet blir socialtjänsten mer synlig och stärker sin tillgänglighet tillsammans med skolor, fritidsgårdar, polis och civilsamhälle [12]. I sammanhanget kan tilläggas att socialt fältarbete inte alltid ligger under socialtjänsten, i vissa kommuner ligger uppsökande fältarbetet under kultur- och fritidsförvaltningen. Det här materialet utgår från socialtjänstens fältarbete.

Nedanstående avsnitt bygger på Socialstyrelsens kartläggning. *Socialt fältarbete med barn och unga – En kartläggning av uppsökande och förebyggande socialt fältarbete i kommunal regi från 2022* [12].

Ett relationsskapande arbete för tidig upptäckt

Till arbetsuppgifterna i det uppsökande arbetet hör att möta barn och unga i deras miljöer och tidigt fånga upp dem som riskerar att utvecklas ogynnsamt och som kan behöva stöd. I arbetet ingår också att stötta, motivera och bidra till social förändring och att länka till stöd och hjälp som genomförs av andra eller att fältverksamheterna själva utför insatser.

¹⁷ Se 2 kap. 4 § SoL och 6 kap. 3 § SoL.

¹⁸ Se 18 kap. 2 § SoL.

¹⁹ Se prop. 2012/13:10 s. 96.

Det relationsskapande arbetet sker ibland på skolor under dagtid och ger en grund till det uppsökande arbetet på kvällar och helger. Skolan är också en arena för att möta barn som inte uppehåller sig i de miljöer där fältarbetet bedrivs utanför skoltid.

Av kartläggningen framgår att i fältarbetet är ett gott bemötande, motiverande arbete och delaktighet hos målgruppen centrala framgångsfaktorer. För att bygga tillit krävs kompetens, engagemang, kontinuitet och långsiktighet. Fältarbetares relationsskapande och motiverande arbete med barn, unga och familjer kan bidra till att de blir mer positivt inställda till att söka och ta emot stöd från andra verksamheter. På individnivå kan fältarbetare exempelvis delta i samverkansteam i syfte att fånga upp barn och familjer i behov av stöd.

Utmaningar

Socialstyrelsens kartläggning visade på vissa utmaningar, som att fältarbetare har svårt att nå vissa grupper det gäller bland annat barn och unga med hög skolfrånvaro, kriminalitet, missbruk, hedersproblematik eller psykisk ohälsa. Svårigheterna berodde ofta på bristande motivation till förändring eller låg tillit till socialtjänsten. Enligt kartläggningen finns en spänning mellan olika synsätt på fältarbetets roll: dels som ett frivilligt, relationsskapande och långsiktigt stödarbete, dels som ett mer akut och kontrollerande arbete. Fältarbete har en flexibel och gränsöverskridande roll som gör det möjligt att tidigt upptäcka barn och unga i behov av stöd, ofta i situationer där andra vuxna inte når fram. Samtidigt som fältarbete ibland hamnar i gränslandet till socialtjänstens myndighetsutövning. Det är inte alltid tydligt när fältarbetare ska hänvisa vidare, göra en orosanmälan eller fortsätta bygga relationen.

Det uppsökande behöver inte bara vara fysiskt. Sociala medier har i vissa fältverksamheter skapat möjligheter att nå delar av målgruppen som fältarbetare har svårt att nå på annat sätt [12].

Socialtjänstens uppsökande arbete i skolan

Tidig upptäckt av skolrelaterade problem kan underlättas av att ha socialtjänsten i skolan eller andra strukturerade samverkansformer mellan socialtjänst och skola. Inom ramen för regeringsuppdraget om skolsociala team har det gjorts värdefulla erfarenheter om hur socialtjänsten kan arbeta förebyggande på skolans arena [10]. Det här avsnittet bygger på erfarenheter från slutredovisningen och det som kommit fram vid fokusgruppsintervjuer

med socialtjänstpersonal i tre kommuner.²⁰ Det bygger också på synpunkter från representanter från fem referenskommuner.

När blir skolrelaterade problem en fråga för socialtjänsten?

Genom de fokusgruppsintervjuer som Socialstyrelsen haft inom ramen för uppdraget har framkommit att socialtjänsten ofta kopplas in först när skolans insatser inte ger önskat resultat eller när problem ligger utanför skolans ansvar, exempelvis sådant som rör elevens hemsituation eller utåtagerande beteende. Behov av stöd kan uppmärksammas vid möten inom elevhälsan, i samtal mellan lärare och vårdnadshavare eller när en elev visar tecken på att ”vara på väg åt fel håll”. Ansökningar om stöd från socialtjänsten initieras ofta av skolan. Socialtjänsten kan också få kännedom om barns behov av stöd genom uppsökande fältarbete eller genom att vårdnadshavare själva tar kontakt och söker stöd. Barn kan också aktualiseras hos socialtjänsten genom att skolan gör en anmälan om oro exempelvis på grund av upprepade eller längre skolfrånvaro.²¹

De intervjuade i fokusgrupperna och referenspersonerna från socialtjänsten hade blandade erfarenheter av anmälningar från skolan. Några lyfte bland annat att de ibland fått in anmälningar om oro från skolan där exempelvis ett informationssamtal med skolan, socialtjänsten och familjen hade varit en bättre väg. Genom information och motivation kan socialtjänsten vägleda familjen att ta emot stöd i ett tidigt skede. I slutrapporten av skolsociala team beskrivs det också som att en orosanmälan görs när stödet från det skolsociala teamet inte räcker till [10].

Bro mellan hem och skola

Att socialtjänsten finns på plats i skolan beskrivs av socialtjänstpersonalen som ett sätt att ”bana väg” för arbetet och hjälpa till att stärka barns och föräldrars i kontakten gentemot skolan, Socialtjänsten kan fungera som länk och underlätta kommunikationen mellan hem och skola eller att företräda elevens perspektiv [10]. I en av de intervjuade kommunerna hade socialtjänsten anställt föräldrarådgivare för att vara på plats på förskolor och låg- och mellanstadieskolor. Syftet var att stärka samarbetet och kunna erbjuda föräldrar ett tidigt och lättillgängligt stöd i allt som rör föräldraskapet.

²⁰ Intervjuerna infördes i april 2025.

²¹ Det finns inte någon definition av begreppet frånvaro i skolans författningar, 7 kap. 2–3 och 17 §§, 15 kap. 16 § samt 18 kap. 16 § skollagen (2010:800). Ytterst är det upp till skolan att avgöra om en elev ska betraktas som närvarande eller frånvarande

Ökad tilltro till socialtjänsten

När socialtjänsten är närvarande i skolmiljön kan det öka tilliten hos vårdnadshavare som tidigare varit tveksamma till att ta emot stöd. En annan framgångsfaktor är när det finns ett ömsesidigt förtroende mellan socialtjänsten och skolan, när verksamheterna pratar gott om varandra, och förmedlar att det finns hjälp att få, vilket ger ringar på vattnet [10]. Den rädslan som finns för socialtjänsten är en utmaning som kräver ett långsiktigt relationsskapande.

Snabbare och enklare vägar till stöd

Socialtjänstens närvaro på arenor där barn och unga vistas, som skolan och fritidsverksamheter, gör att socialtjänsten kan nå familjer snabbare och på ett mer samordnat sätt. Möjligheten för kommunen att tillhandahålla visa insatser utan individuell behovsprövning, kan också leda till att barn och unga får hjälp snabbare och att hjälpen är tillgänglig när de är motiverade och vill ta del av den.²²

Utmaningar i arbetet med skolrelaterade problem

De utmaningar som de intervjuade i fokusgruppen och referenspersonerna upp handlade främst om samarbetet med skolan men också socialtjänstens brist på resurser. Utmaningarna kan sammanfattas på följande sätt.

Skolan och socialtjänsten behöver mer kunskap om varandra för att exempelvis undvika ”onödiga” rutinmässiga anmälningar men också när anmälningar inte görs på grund av till exempel oro hos skolan för hur en anmälan kommer påverka barnets hemsituation eller för konflikt med vårdnadshavarna. De intervjuade beskrev också situationer när skolan ”hotar” med att anmäla till socialtjänsten vilket kan leda till att familjen drar sig undan. Förståelse för varandras uppdrag ansågs viktigt i syfte att skapa tillit och därmed goda förutsättningar för samverkan också med familjen. Rektorns roll framställs som central för en fungerande samverkan.

De intervjuade och referenspersonerna gav olika exempel på strukturella problem i socialtjänstens möte med skolor så som hög personalomsättning, stress hos lärare och otillräckliga resurser för att ge stöd till elever med särskilda behov, som exempelvis barn med neuropsykiatriska funktionsnedsättningar.

De intervjuade menade också att skolan behöver utveckla synen på sitt uppdrag; att det inte enbart omfattar undervisning utan även ett ansvar för den sociala delen av elevens skolgång och för att bygga relationer med familj.

²² Se 11 kap. 5 § SoL och prop. 2024/25:89 s. 325.

Vidare påtalade de att många barn har behov som varken socialtjänsten eller skolan kan hjälpa till med som till exempel psykisk ohälsa och där barnet behöver insatser hälso- och sjukvården. Behovet av insatser från hälso-och sjukvården var också något som kom fram i slutredovisningen av skolsociala team [10].

Det fanns enligt de intervjuade lite olika uppfattning mellan skolan och socialtjänsten om vad som var en tidig insats. Det skolan uppfattade som sent kunde socialtjänsten uppfatta som tidigt. Detta är något som beskrivits i en kartläggning om samordnat skolsocialt stöd från Göteborgsregionen. Medan socialtjänsten rör sig på en förebyggande och indikerad nivå har skolans elevhälsa i uppdrag att främst arbeta hälsofrämjande och förebyggande. Eftersom skolan har en skyldighet att utreda frånvaro och vidta lämpliga åtgärder kommer socialtjänsten ofta in i ett sent skede utifrån skolans perspektiv [13]. De intervjuade hade dock förhoppningar om att den nya socialtjänstlagen skulle innebära ökade möjligheter att arbeta förebyggande och komma in tidigt.²³

I både fokusgruppsintervjuerna och synpunkterna från referenspersonerna lyftes ett dilemma: socialtjänsten behöver vara mer närvarande i det förebyggande arbetet i skolan, samtidigt som akuta ärenden måste prioriteras. Omställningen till den nya socialtjänstlagen innebär också en utmaning i att nå och motivera grupper som är svåra att komma i kontakt med. Samtidigt förväntas omställningen till ett mer förebyggande arbetssätt inte ge ökade resurser på kort sikt. Både de intervjuade och referenspersonerna uttryckte oro för att det kan ta lång tid innan förebyggande insatser ger resultat, till exempel genom minskat behov av mer ingripande åtgärder. De pekade också på behovet av tidiga och mer flexibla stödinsatser till familjer som till exempel socialpedagogiskt stöd i hemmet, särskilt för ensamstående föräldrar.

Socialtjänstens utredning och skolrelaterade problem

Skolrelaterad problematik är den vanligaste anledningen till socialtjänstens utredning utifrån barnets egen problematik, det framkommer i en av delstudierna i Nationell uppföljning av socialtjänstens omställning (NUSO) [14].²⁴

Skolrelaterade problem kan ha olika bakomliggande orsaker kopplade exempelvis till hemsituation. Det kan också handla om barnets mående eller skolsituationen [5]. För att kunna göra en bedömning av ett barns eller en ung persons behov behöver socialtjänsten i regel samla in information från olika källor. Barns behov i centrum, BBIC, innehåller en struktur för handläggning, genomförande och uppföljning av myndighetsutövningen.

²³ Fokusgruppsintervjuerna genomfördes i april 2025

²⁴ Skolrelaterad problematik bygger på den information som registrerats i socialtjänstens beslutsunderlag i BBIC (Barns behov i Centrum) under området "Utbildning"

BBIC-triangeln kan ge stöd och en struktur till för att planera och hämta in relevanta uppgifter i utredningen [11]. För att få underlag till frågor om skolrelaterad problematik kan det vara lämpligt att utgå från område ”Utbildning” i BBIC och de fyra delområdena trivsel och närvaro, lärande, skolresultat och studieplanering samt lek och fritid.

Läs mer

Om utredningar i Socialstyrelsens handbok *Utreda barn och unga – handbok för socialtjänsten* [15] .

BBIC Grundbok – Barns behov i centrum, Socialstyrelsen 2023 [11].

Skyddsfaktorer för att stödja en positiv skolutveckling

Det förebyggande arbetet inom socialtjänsten behöver aktivt utgå från kända skyddsfaktorer för att förebygga skolrelaterade problem och främja en positiv skolutveckling [16]. Skyddsfaktorer finns inom olika områden som skola, hem, fritid/kamrater och individ.

Socialtjänstens insatser inriktas på att öka skyddsfaktorerna och minska riskfaktorerna, vilket kan bidra till en positiv utveckling för barnet [11]. Därför är det viktigt att de som möter barn, unga och föräldrar har kunskap om skyddsfaktorer så att insatser och stöd stärker dessa.

Skolnärvaro

En regelbunden och hög närvaro är relaterat till bättre skolresultat, att få gymnasiebehörighet och att fullfölja gymnasiestudierna [17]. Skolfrånvaro är problematisk om barnets utbildning eller sociala sammanhang påverkas negativt. Socialtjänsten behöver uppmärksamma skolfrånvaro för att upptäcka och minska sociala problem som bidrar till frånvaron [18]. Orsakerna till upprepad eller längre skolfrånvaro är ofta flera samverkande faktorer. Skolfrånvaro kan handla om problem i skolan, men också om problem i hemmet till exempel barn som är hemma för att passa syskon eller orsakat av barnets eget mående [11].

Skolanknytning

Skolanknytning²⁵ handlar om i vilken utsträckning eleven upplever sig höra till skolan, att vara respekterad och värderad i skolan som elev och person samt att få stöd från vuxna och kamrater i skolan [19]. Känslan av tillhörighet i skolan har betydelse för bland annat skolnärvaro och skolresultat [19] [20] och att fullfölja studierna [21].

Att trivas i skolan, i sin klass, sina kamrater och med sina lärare och att vara engagerad i skolarbetet har samband med en positiv psykosocial utveckling, även för barn som upplevt svårigheter som t.ex. försummelse. Det är en skyddsfaktor när skolan förbereder barnet för det framtida vuxen- och yrkeslivet och bidrar till att skapa ett gynnsamt socialt sammanhang [11].

²⁵ Det finns flera begrepp på engelska som överlappar varandra. School connectedness betraktas vanligen som ett övergripande begrepp men även school belonging och school engagement används. På svenska används ofta skolanknytning och skolengagemang och det kan variera hur dessa definieras.

Föräldrars engagemang i skolgången

Föräldrars engagemang och stöd i barnets skolgång har betydelse för en positiv skolutveckling och en god skolanknytning. Det handlar om att ha insyn i skolarbetet, en god kommunikation med skolan och att ha en positiv och stödjande inställning till skolan och lärande [22].

Omvänt utgör låga förväntningar på barnets skolprestationer en risk. Barnets motivation till att vilja vara i skolan och göra sitt bästa påverkas av de vuxnas förväntningar [11].

Tillitsfull relation

En tillitsfull relation mellan barnet och socialarbetaren har betydelse för att skolan ska kännas viktig och att stärka skolnärvaro [10] [18]. Tillit byggs bland annat genom att barnet eller den unge känner att hen får känslomässigt och praktiskt stöd. Det kan handla om att lotsa till rätt hjälp och om att lotsa till rätt stöd som kan bidra till trygghet och stabilitet i barnets eller den unges liv. Att lyssna på barnet och göra barnet eller den unga delaktigt i frågor som berör hen bidrar till en tillitsfull relation [23]. Att ha varit med om flera negativa livserfarenheter innebär en förhöjd risk för frånvaro men frånvaron för de här barnen är avsevärt lägre om barnet samtidigt känner stöd från en vuxen [24].

Kontinuitet i relationer och skolstabilitet

Kontinuitet och långsiktighet kan bidra till att barn känner tillit till de professionella socialarbetare som möter dem [12] [10]. Att få behålla sin handläggare, stöd- eller kontaktperson har stor betydelse för att känna tillit, att våga öppna sig och berätta om problem och ta emot hjälp. Samtidigt visar slutredovisningen av Skolsociala team att kontakten äventyras, inte minst genom olika personalbyten. Därtill är stödet genom de skolsociala teamen ofta tidsbegränsat, så det är viktigt att teamet arbetar för att bygga in stabilitet, genom andra personer som finns i barnets professionella nätverk, exempelvis en mentor i skolan.

Socialtjänsten har också en viktig roll när det gäller att finnas med vid övergångar som skolbyten eller när en insats avslutas i en verksamhet och en annan tar vid – ger trygghet i det nya och bidrar till tillit och att vilja delta och ta emot hjälp [21].²⁶

En annan form av kontinuitet är skolstabilitet – att få gå kvar på sin skola – kan förebygga en negativ skolutveckling [25]. Det är angeläget att socialtjänsten så långt som möjligt förebygger avbrott i skolgången.

26 Se Vårt gemensamma ansvar – för unga som varken arbetar eller studerar, SOU 2018:11.

Skolstabiliteten hotas bland annat när barn vistas i skyddat boende under en period.²⁷ Det innebär dels skolfrånvaro men även att förlora kontinuitet i kontakt med kamrater och skolpersonal. Placerade barn har förhöjd risk för frånvaro och framför allt när barnet byter skola i samband med placering samt när barnet flyttar hem till biologiska föräldrarna [26]. Det är centralt att socialförvaltning och skolförvaltning samverkar för att undvika att barnet förlorar tid i skolan.

Strukturerade fritidsaktiviteter

Möjligheten att delta i en strukturerad fritidsaktivitet, där det finns närvaro av vuxna är en skyddande faktor [16]. Det kan bidra till en stärkt självkänsla, att utveckla färdigheter i socialt samspel, minska känsla av ensamhet och kan förebygga och minska skolfrånvaro [23]. Det kan även bidra till psykisk hälsa [27]förebygga riskbeteenden och minska risken för studieavbrott [28].

Sociala färdigheter och kamratrelationer

Att ha färdigheter för god social kommunikation kan underlätta för att inte använda aggressivitet som lösning på problem i skolmiljön vilket främjar positiva interaktioner med skolpersonal och kamrater [16]. För barn och unga med social utsatthet är det en skyddande faktor för positiv skolutveckling och psykisk hälsa som att inte bli utsatt för mobbning [11, 16]. Vikten av goda relationer till lärare och kamrater för elevernas hälsa, lärande och utveckling betonas också i skolforskningen [1].

27 Se Ett fönster av möjligheter, stärkt barnrättsperspektiv för barn i skyddat boende, SOU 2017:112.

Insatser med fokus på skolrelaterade problem

Här beskrivs insatser till barn, unga och föräldrar när det gäller tidigt och förebyggande arbete. Avsnittet inkluderar även insatser riktade mot något mer omfattande problematik, eftersom det har varit svårt att dra en tydlig gräns när olika insatser ges. Sist i detta avsnitt finns exempel på stöd till skolpersonal.

Avsnittet bygger på den systematiska kartläggningen, men då den gav ett mycket begränsat vetenskapligt underlag har också olika forskningsartiklar inkluderats för att beskriva bästa tillgängliga kunskap. Vidare bygger avsnittet på Statens Beredning för Medicinsk och Social Utvärdering (SBU) och deras sammanställning av insatser inom socialtjänsten med vetenskapligt stöd [29]. Därutöver refereras till några myndighetsrapporter [10, 11].

Insatser till föräldrar och familj

Att ha fungerande och stödjande föräldrar är viktigt för en positiv skolutveckling [30]. Insatser från socialtjänstens öppenvård kan handla om att erbjuda samtalsgrupper till föräldrar med barn som redan har, eller visar tecken på att få, en problematisk skolfrånvaro och där föräldrarna själva kontakter socialtjänsten. Vidare kan det handla om stöd till föräldrar om skolfrånvaro som i vissa intervjukommuner erbjuds även utanför socialtjänstens arena, till exempel på familjecentraler [10]. Att aktivera familjens nätverk och att stärka samverkan mellan skilda föräldrar, inte minst genom att arbeta med att gemensamt stötta en regelbunden skolgång är ytterligare exempel på insatser [10].

Föräldraskapsstöd

Föräldraskapsstöd är insatser, aktiviteter och verksamheter som stärker föräldraförmågan och relationen mellan förälder och barn. I det tidiga förebyggande arbetet handlar det om föräldraskapsstödsprogram på universell nivå som exempel COPE.²⁸

Föräldraskapsstödsprogram inom socialtjänsten och hälso- och sjukvården har visat sig såväl effektiva som kostnadseffektiva för att förebygga och minska beteendeproblem samt emotionella svårigheter hos barn. [31].

²⁸ COPE Community Parent Education Program, hjälper föräldrar att hantera utmanande beteenden hos barn och stärka familjereaktioner genom att lära ut strategier för kommunikation, problemlösning och positiv uppfostran. Programmet används inom skola, socialtjänst och barnhälsovård.

SBU har undersökt föräldraskapsstöd riktat till föräldrar med komplexa behov och svårigheter (till exempel psykiatriska tillstånd eller skadligt bruk och beroende) och sett en positiv effekt av bland annat Family Check-up [32]. Family Check-up är ett stöd till föräldrar med barn i åldern 2 till 17 år med beteendeproblem och det har prövats vetenskapligt i Sverige och i andra länder [33]. Programmet syftar till att stärka föräldrastategier och familjerelationer, skapa fungerande rutiner och bättre samarbete med skolan. Behandlaren gör en systematisk kartläggning som insatsen sedan baseras på. I kartläggningen tar man in barnets perspektiv genom enkät, samtal och observation. Det finns en manualbaserad för föräldraträning (Föräldraskap i vardagen).

Strengthening Families [34] är ett föräldraskapsstöd som på svenska kallas Föräldrastegen. Det riktar sig till föräldrar till barn 13-17 år i riskzonen för problem med skolk, kriminalitet, tobak, alkohol eller droger. Insatsen är manualbaserad och ges i form av föräldragrupp. Programmet har bland annat prövats inom skolmiljö i form av ett DVD-baserat material med sju träffar till föräldrar och ungdomar vilka hade fokus på bland annat kommunikationsfärdigheter i familjen [35].

Det är angeläget att insatser och stöd till föräldrar anpassas till målgruppen, som exempelvis utifrån kulturell bakgrund, [36] det samma gäller för föräldrar med egna svårigheter som specifika kognitiv nedsättning eller intellektuella svårigheter.²⁹

Stärka föräldrars engagemang i barnets skolgång

Insatser som stärker ett positivt engagemang från föräldrarna i barnets skolgång kan ha positiv effekt på barnets skolutveckling [36, 37]. Det kan exempelvis vara insatser som att förklara hur skolsystemet fungerar, informera om skolans närvarorutiner, stöd att hjälpa barnet med läxläsning eller att kommunicera om barnets frånvaro och närvaro [36]. Andra insatser är stöd till rutiner för en gynnsam dygnsrytm som underlättar att gå till skolan och att kunna tillgodogöra sig undervisningen [38].

Stödja ett positivt samarbete mellan hem och skola

Ett gott samarbete med en positiv kommunikation mellan hem och skola är hjälpsamt för att stärka skolnärvaro [39]. Socialtjänsten kan vara ett stöd till föräldrar genom att finnas med i möten med skolan och ha fokus på att stärka samarbetet mellan hem och skola [38]. Exempel som att vara ensamstående förälder, att vara bristfälligt integrerad i samhället eller att

²⁹ <https://www.socialstyrelsen.se/contentassets/9e2c7b2ff8a44068bfabe6ae3ffd9962/2024-6-9092.pdf>
Se stöd bland annat på SUF-centrum; Samverkan, Utveckling och Föräldraskap för barn och föräldrar i familjer där förälder har intellektuell funktionsnedsättning eller andra kognitiva svårigheter
https://regionuppsala.se/globalassets/suf-kunskapscentrum/dokument/utbildning_evenemang/sufguide_240415ta.pdf

vara förälder till ett barn med funktionsnedsättning innebär ofta en utmaning och ensamhet för föräldrar. Att få stöd i kontakter med skola och andra aktörer kan avlasta föräldern. När en förälder blir avlastad så kan det även minska pressen på barnet.

Insatser till barn och unga

Här beskrivs insatser till barn och unga med inriktning på skolrelaterade problem.

Stöd i vardagen och i skolgången

Insatser som socialtjänsten kan komplettera skolan med för att stärka skolgången är till exempel stöd att få struktur på dagen och en gynnsam dygnsrytm, ta sig upp på morgonen, att komma iväg till skola eller praktik, att få hjälp i läxarbetet eller uppmuntran i skolarbetet. Det kan ske genom samtal och annan stöttande kommunikation via sms eller liknande.

En regelbunden och god skolnärvaro har betydelse för att få gymnasiebehörighet och för fullföljda studier. I forskning beskrivs socialt arbete med att följa upp barnet eller den ungas skolnärvaro [40]. Det kan göras av personal i elevhälsan eller från socialtjänsten [9]. Insatsen handlar om att uppmärksamma frånvaron, identifiera hinder och att tillsammans med barnet, föräldrar och skola hitta lösningar på frånvaron och slutligen att följa upp närvaron kontinuerligt. Andra exempel är stöttning till elev med skolfrånvaro att ta sig ut från hemmet, att stötta elev som har ångest i skolmiljö [10].

Case management

I internationell forskning beskrivs insatser i form av att ha en mentor eller case manager som kan vara anställd av skolan eller exempelvis socialtjänsten [41, 42]. Den här personen kan ha uppgifter som exempelvis samtal, att coacha barnet/den unga, träna sociala färdigheter och problemlösning, stärka motivation och engagemang i skolgången [43]. Andra uppgifter kan vara att hjälpa barnet, den unga eller familjen till att få hjälp från olika verksamheter eller att samordna kontakterna med dessa [42].

Stöd till meningsfull fritid

Att delta i strukturerade fritidsaktiviteter kan förebygga skolavbrott och riskbeteenden [28]. Socialtjänsten kan genom exempelvis en kontaktperson eller ungdomsbehandlare underlätta för barnet att få tillgång till fritidsaktiviteter genom att följa barnet till aktiviteten. När föräldrar har egna svårigheter att ha struktur på dagen, har flera dubbelarbeten för försörjning eller är ensamstående utan möjlighet att följa barnet kan det göra att barnet

inte kommer till aktiviteten regelbundet och att barnet därför inte alls vill delta. Ekonomiskt bistånd till kläder eller utrustning är ett annat sätt att underlätta deltagande. Möjlighet att få ekonomiskt stöd finns även genom Fritidskortet (www.fritidskortet.se). Ett annat sätt att hjälpa är coacha barnet att våga delta, till exempel ett barn som hindras av rädsla för att ta kontakt med andra, prata i grupp etc.

På en samhällsnivå kan socialtjänsten bidra genom att värna om fritidsverksamheter i utsatta områden, uppmärksamma fritidssvaga områden, och utveckla samarbeten med skolor och föreningar så att fritids-aktiviteter blir mer tillgängliga för de med sämre förutsättningar att delta [44]. Tillgängligheten till fritidsaktiviteter behöver bli mer tillgänglig för barn och unga med funktionsnedsättningar, hbtqi-identitet och unga med utländsk bakgrund som oftare upplever otrygghet och att inte vara välkomna i olika fritidssammanhang [44, 45].

Grupper av barn som socialtjänsten kan behöva uppmärksamma

Sociala problem kan ha en negativ inverkan på skolgången för barn och unga. Det handlar bland annat om barn som anhöriga och barn med normbrytande beteende. Andra grupper är barn och unga med psykisk ohälsa och neuropsykiatriska funktionsnedsättningar [10, 42, 46].

Mer information om stöd till olika grupper som socialtjänsten kan behöva uppmärksamma när det gäller skolproblematik finns på Kunskapsguiden, till exempel:

Barn som anhöriga

<https://kunskapsguiden.se/omraden-och-teman/barn-och-unga/barn-som-anhoriga/>

Barn som begår brott

<https://kunskapsguiden.se/omraden-och-teman/barn-och-unga/barn-och-unga-som-begar-brott/>

Psykisk ohälsa hos barn och unga

<https://kunskapsguiden.se/omraden-och-teman/psykisk-ohalsa/psykisk-ohalsa-hos-barn-och-unga/>

Neuropsykiatriska funktionsnedsättningar

<https://kunskapsguiden.se/omraden-och-teman/funktionshinder/neuropsykiatriska-funktionsnedsattningar-npf/>

Läs mer

Nationella Vård -och insatsprogram (VIP) som finns på SKR:s webbplats. Här beskrivs arbete med adhd, autism, depression och ångest samt missbruk och beroende. <https://www.vardochinsats.se/> [47].

Nationellt kompetenscentrum för anhöriga för [information om unga omsorgsgivare](#) och exempel på bland annat stöd i form av gruppverksamhet för unga omsorgsgivare [48].

Stöd till skolpersonal

Socialtjänsten kan utifrån sin kompetens ge stöd till skolpersonal för att i sin tur stödja barn och ungas skolgång. Detta är en vanligt förekommande uppgift i de skolsociala teamen [10].

Skolans personal kan till exempel behöva stöd i hur de kan ha motiverande dialoger med föräldrar i ett tidigt skede och länka till kontakt med socialtjänsten. Vidare kan det handla om att öka lärares kunskap om tecken på att barn lever i social utsatthet och hur det kan bli hinder i skolfungerandet [49]. Genom den kunskapen kan förståelsen för barnets beteende och behov öka och bidra till ett mer gynnsamt förhållningssätt till barnet. Social utsatthet innebär många gånger en risk för traumatiska upplevelser som för vissa ger psykiska besvär som inverkar negativt på att fungera i skolan och i socialt samspel [50]. Traumatiska upplevelser kan till exempel handla om att bli utsatt för- eller bevittna våld, bli utsatt för rån, mobbning eller att vara med om brand, allvarliga olyckor och dödsfall liksom att ha varit flykting. Genom att vuxna använder sig av ett förhållningssätt som kallas Traumamedveten omsorg (TMO) kan barnet bli bemött med större förståelse och bidra till att barnet förstår sig själv och sina reaktioner bättre [50, 51].

Läs mer

Maskrosbarn – [checklista för att främja skolnärvaro när det är jobbigt hemma](#) [52].

[TMO – Skolverkets utbildning i traumamedveten omsorg](#) [53]

Andra former av stöd till skolan kan vara genom handledning om att till exempel bygga relation till eleven eller rådgivning gällande skolfrånvaro [10]. Att bistå i utredningar av skolfrånvaro [10, 54] och att medverka i föräldramöten är andra exempel på uppgifter samt att genomföra

Att arbeta förebyggande med skolrelaterade problem

utbildningsinsatser i samverkan med skolans elevhälsa om till exempel problematisk frånvaro.

Koll på soc i skolan

Att skolans personal och barn och unga har kunskap om socialtjänstens arbete kan underlätta för att ta kontakt med socialtjänsten. Det finns ett material för barn och unga: "Koll på Soc" (<https://kollpasoc.se>) [55]. Det syftar till att sänka tröskeln till kontakt med socialtjänsten genom att förklara hur socialtjänsten arbetar och vilka insatser som finns att få. Ett material som riktar sig till skolpersonal är under utformande. Materialet kommer att anpassas till ämnet samhällskunskap och ska hjälpa barnen få en nyanserad och informativ bild av socialtjänsten. Stödmaterialet planeras att publiceras våren 2026.

Kunskapsbaserad socialtjänst

Den systematiska kartläggning som genomförts för identifiering av vetenskapligt underlag när det gäller “socialtjänstens förebyggande arbete vid skolrelaterade problem” visade att underlaget var mycket begränsat. Även vetenskapligt stöd för modeller och arbetssätt i samverkan mellan skola och socialtjänst kring skolfrånvaro är litet [54].

Vad betyder det när kraven i socialtjänstlagen handlar om att verksamheten ska bygga på vetenskap och beprövad erfarenhet? När det saknas forskning blir behovet av beprövad erfarenhet extra tydligt [56]. Med beprövad erfarenhet avses kunskap som vuxit fram i verksamheten genom att kunskaper från profession och brukare har synliggjorts, värderats och systematiserats genom uppföljning, dokumentation, kritisk granskning och spridning.³⁰ En viktig gemensam nämnare för en kunskapsbaserad socialtjänst är betoningen på den lokala kunskapsproduktionen, där verksamheten arbetar med uppföljning, utvärdering och kvalitetsutveckling. Det handlar inte bara om att ta till sig kunskap utifrån. Lika viktigt är att skapa och använda lokal kunskap som kan bidra till utvecklingen av verksamheten. När det saknas forskning blir behovet av beprövad erfarenhet extra tydligt.

Uppföljning för kunskap

Individbaserad systematisk uppföljning innebär att dokumentera arbetet med barn och unga för att kunna följa upp hur det går för dem och för att kunna sammanställa och använda uppgifterna som underlag för att utveckla och förbättra verksamheten. Genom att systematiskt följa upp barn och ungas situation, insatser och resultat blir verksamhetens erfarenheter beprövad erfarenhet, vilket är en av de viktiga kunskapskällorna i en evidensbaserad praktik.

En uppgift på ledningsnivå är att skapa förutsättningar för att personalen får kunskap om och förståelse för värdet av att göra systematiska, om än enkla uppföljningar, samt tid för att göra uppföljning i den dagliga verksamheten [56].

Läs mer

Individbaserad systematisk uppföljning (ISU) –
<https://www.socialstyrelsen.se/kunskapsstod-och-regler/omraden/evidensbaserad-praktik/individbaserad-systematisk-uppfoljning/> [57]

Socialstyrelsen (2025) Om beprövad erfarenhet i socialtjänsten [56]

³⁰ Se prop. 2024/25:89 s. 653

Referenser

1. Hälsa för lärande, lärande för hälsa. Forskning för skolan. Stockholm: Skolverket; 2019.
2. Meddelandeblad. En ny socialtjänstlag. Nr 4/2025. Stockholm: Socialstyrelsen; 2025.
3. Meddelandeblad. Insatser utan individuell behovsbedömning – vad gäller? Nr 3/2025. Stockholm: Socialstyrelsen; 2025.
4. Att arbeta tillsammans kring skolfrånvaro, samverkan. Strukturerad samverkan mellan skola och socialtjänst. . Stockholm: Socialstyrelsen; Skolverket; 2026.
5. TSI-boken : stöd i arbetet med tidiga och samordnade insatser för barn och unga. [Stockholm]: Socialstyrelsen ;; 2023.
6. Littell JH, Pigott TD, Nilsen KH, Green SJ, Montgomery OLK. Multisystemic Therapy® for social, emotional, and behavioural problems in youth age 10 to 17: An updated systematic review and meta-analysis. Campbell Systematic Reviews. 2021; 17(4):1–192.
7. Littell JH, Pigott TD, Nilsen KH, Roberts J, Labrum TK. Functional Family Therapy for families of youth (age 11–18) with behaviour problems: A systematic review and meta-analysis. Campbell Systematic Reviews. 2023; 19(3):1–93.
8. Filges T, Dalgaard NT, Viinholt BCA. Outreach programs to improve life circumstances and prevent further adverse developmental trajectories of at-risk youth in OECD countries: A systematic review. Campbell Systematic Reviews. 2022; 18(4):1–28.
9. Maynard BR. The Absence of Presence: A Systematic Review and Meta-Analysis of Indicated Interventions to Increase Student Attendance [Dissertations/Theses - Doctoral Dissertations]; 2010.
10. I gränslandet mellan skolan och socialtjänsten. Slutredovisning av regeringsuppdrag skolsociala team 2023–2025. Stockholm: Socialstyrelsen; Skolverket; 2025.
11. BBIC Grundbok – Barns Behov i Centrum. Stockholm: Socialstyrelsen; 2023.
12. Socialt fältarbete med barn och unga : en kartläggning av uppsökande och förebyggande socialt fältarbete i kommunal regi. [Stockholm]: Socialstyrelsen; 2022.
13. Samordnat skolsocialt stöd vid närvaroproblematik – samverkan mellan skola och socialtjänst i Göteborgsregionen. Göteborgsregionen 2024.
14. Persdotter B. NUSO Nationell Uppföljning av Socialtjänstens Omställning PM #2, Aktualiseringar, ansökningar, anledning till utredning och delaktighet. . Karlstad: Karlstad Universitet; SKR - Sveriges kommuner och regioner; 2025.
15. Utreda barn och unga – Handbok för socialtjänsten. Socialstyrelsen; 2023.
16. Khambati N, Mahedy L, Heron J, Emond A. Educational and emotional health outcomes in adolescence following maltreatment in early childhood: A population-based study of protective factors. Child Abuse & Neglect. 2018; 81:343–53.

17. Wilson SJ, Tanner-Smith EE. Dropout Prevention and Intervention Programs for Improving School Completion Among School-Aged Children and Youth: A Systematic Review. *Journal of the Society for Social Work & Research*. 2013; 4(4):357–72.
18. Blackmon BJ, Cain DS. Case Manager Perspectives on the Effectiveness of an Elementary School Truancy Intervention. *School Social Work Journal (Follmer Group)*. 2015; 40(1):1–22.
19. Korpershoek H, Canrinus ET, Fokkens-Bruinsma M, de Boer H. The Relationships between School Belonging and Students' Motivational, Social-Emotional, Behavioural, and Academic Outcomes in Secondary Education: A Meta-Analytic Review. *Research Papers in Education*. 2020; 35(6):641–80.
20. Ungar M. Resilience after Maltreatment: The Importance of Social Services as Facilitators of Positive Adaptation. *Child Abuse & Neglect: The International Journal*. 2013; 37(2-3):110–5.
21. Van Den Berghe L, De Pauw S, Vandevelde S. A Practice-Based Approach toward School Dropout: Support Workers' Perspectives on Supporting Students. *Journal of Educational Research*. 2022; 115(2):99–110.
22. Cardwell SM, Mazerolle L, Piquero AR. Truancy intervention and violent offending: Evidence from a randomized controlled trial. *Aggression & Violent Behavior*. 2019; 49:N.PAG–N.PAG.
23. Stabler L, Wilkins D, Carro H. What do children think about their social worker? A Q-method study of children's services. *Child & Family Social Work*. 2020; 25(1):118–26.
24. Bellis MA, Hughes K, Ford K, Hardcastle KA, Sharp CA, Wood S, et al. Adverse childhood experiences and sources of childhood resilience: a retrospective study of their combined relationships with child health and educational attendance. *BMC public health*. 2018; 18(1):792.
25. Palmer AR, Piescher K, Berry D, Dupuis D, Heinz-Amborn B, Masten AS. Reprint of: Homelessness and child protection involvement: Temporal links and risks to student attendance and school mobility. *Child Abuse & Neglect*. 2023; 139:N.PAG–N.PAG.
26. Zorc CS, O'Reilly ALR, Matone M, Long J, Watts CL, Rubin D. The relationship of placement experience to school absenteeism and changing schools in young, school-aged children in foster care. *Children and Youth Services Review*. 2013; 35(5):826–33.
27. Westling Allodi M. Tidiga insatser och stöd hela vägen för säkrad sysselsättning [Elektronisk resurs] Kunskapsöversikt om förebyggande insatser för att hindra att unga med psykisk ohälsa och funktionsnedsättning hamnar utanför arbete och studier. Stockholm: Forte – Forskningsrådet för hälsa, arbetsliv och välfärd; 2024.
28. Heers M, Ghysels J, Groot W, van den Brink HM. Differentiated effects of community schooling on cognitive and social-emotional learning outcomes. *School Effectiveness and School Improvement*. 2015; 26(3):354–81.
29. SBU. Insatser inom socialtjänsten med vetenskapligt stöd. Hämtad 2026-01-03 från: https://www.sbu.se/sv/Insatser_inom_socialtjansten_med_vetenskapligt_stod/

30. Rodríguez-Gutiérrez E, Martín-Quintana JC, Cruz-Sosa M. 'Living Adolescence in Family' parenting program: Adaptation and implementation in social and school contexts. *Psychosocial Intervention*. 2016; 25(2):103–10.
31. Satsa tidigt – tänk långsiktigt. Stöd för sociala investeringar i arbetet med barn och unga. Stockholm: Socialstyrelsen, Skolverket; 2023.
32. SBU. Föräldraskapsstöd riktat till föräldrar med komplexa behov och svårigheter har en positiv effekt. 2026. Hämtad 2026-03-01 från: <https://www.sbu.se/sv/publikationer/sbu-kommentar/foraldraskapsstod-riktat-till-foraldrar-med-komplexa-behov-och-svarigheter-har-en-positiv-effekt/>
33. Ghaderi A, Kadesjo C, Bjornsdotter A, Enebrink P. Randomized effectiveness Trial of the Family Check-Up versus Internet-delivered Parent Training (iComet) for Families of Children with Conduct Problems. *SCIENTIFIC REPORTS*. 2018; 8(1).
34. Murta SG, Vinha LGdA, Nobre-Sandoval LdA, Rocha VPS, Duailibe KD, Gomes MdSM, et al. Exploring the short-term effects of the Strengthening Families Program on Brazilian adolescents: a pre-experimental study. *Drugs: Education, Prevention & Policy*. 2021; 28(3):267–77.
35. Coombes L, Allen DM, Foxcroft D. An Exploratory Pilot Study of the Strengthening Families Programme 10-14 (UK). *Drugs: Education, Prevention & Policy*. 2012; 19(5):387–96.
36. Cox JRB. Promoting Resilience with the ¡Unidos Se Puede! Program: An Example of Translational Research for Latino Families. *Family Relations*. 2017; 66(4):712–28.
37. Sherman MC. Multisystemic mentoring: A conceptual framework for school social workers. *School Social Work Journal*. 2021; 45(1):58–69.
38. Ingemarson M, Wollter F. Att arbeta med skolsociala team: Utvärdering av innehåll och arbetssätt i Stockholm stad. Stockholm; 2023. Report No.: 1402277X.
39. Stokes KL, Lenhoff SW, Singer J. Complicating the role of relationships in reducing student absenteeism. *Children & Schools*. 2024; 46(4):245–54.
40. Hartwig EK, Maynard BR. Practitioner Perspectives of Implementing Check & Connect. *Journal of Evidence-Informed Social Work*. 2015; 12(4):438–49.
41. Balenzano C, Cassibba R, Moro G. Education and Social Inclusion: An Evaluation of a Dropout Prevention Intervention. *Research on Social Work Practice*. 2019; 29(1):69–81.
42. Westling Allodi M. Tidiga insatser och stöd hela vägen för säkrad sysselsättning: Kunskapsöversikt om förebyggande insatser för att hindra att unga med psykisk ohälsa och funktionsnedsättning hamnar utanför arbete och studier. Stockholm; 2024.
43. Gordon J, Downey J, Bangert A. Effects of a School-Based Mentoring Program on School Behavior and Measures of Adolescent Connectedness. *School Community Journal*. 2013; 23(2):227–50.
44. Gotfredsen A, Strömbäck MP. Fritidens betydelse för ungas psykiska hälsa - rättigheter, möjligheter och hinder: kunskapsläge och forskningsbehov. Stockholm; 2023.

45. Fokus 25 - Olika plats - olika liv. Unga och socioekonomisk ojämlikhet. Stockholm: MUCF; 2025.
46. Nordenfors M, Melander C, Daneback K. Unga omsorgsgivare i Sverige. Kalmar: NKA Nationellt kunskapscentrum anhöriga; 2014.
47. Nationella Vård -och insatsprogram (VIP). Hämtad 2026-01-04 från: <https://www.vardochinsats.se/>
48. Nationellt kompetenscentrum anhöriga. Hämtad 2026-01-04 från: <https://anhoriga.se/nkaplay/barn-som-anhoriga/unga-omsorgsgivare/>
49. Svensson B. Barn som riskerar att fara illa i sin hemmiljö: Utmaningar i ett förebyggande perspektiv. Karlstad University Studies. Karlstad; 2013.
50. Rishel CW, Tabone JK, Hartnett HP, Szafran KF. Trauma-Informed Elementary Schools: Evaluation of School-Based Early Intervention for Young Children. Children & Schools. 2019; 41(4):239–48.
51. Mancini MA. A Pilot Study Evaluating a School-Based, Trauma-Focused Intervention for Immigrant and Refugee Youth. Child & Adolescent Social Work Journal. 2020; 37(3):287–300.
52. Att främja skolnärvaro när det är jobbigt hemma. Hämtad 2026-01-04 från: https://www.uppdragpsyiskhalsa.se/stockholmslan/wp-content/uploads/2020/10/Att-fra%CC%88mja-skolna%CC%88rvaro-na%CC%88r-det-a%CC%88r-jobbigt-hemma_Maskrosbarn-3.pdf
53. TMO, utbildning i traumamedveten omsorg. Hämtad 2026-01-04 från: <https://www.skolverket.se/kompetensutveckling/kurser-och-utbildningar/sok-kurser-och-utbildningar/tmo-utbildning-i-traumamedveten-omsorg>
54. Gren Landell M, Jacobsson A, Hermansson K. Samverkan och samordnat stöd vid närvaroproblem i förskola och skola : sammanfattning av forskning och en praktisk vägledning. Stockholm: Ifous ; 2021.
55. Koll på soc. 2026. Hämtad 2026-01-04 från: <https://kollpasoc.se/>
56. Om beprövad erfarenhet i socialtjänsten. Stockholm: Socialstyrelsen; 2025.
57. Individbaserad systematisk uppföljning (ISU). Hämtad 2026-01-04 från: <https://www.socialstyrelsen.se/kunskapsstod-och-regler/omraden/evidensbaserad-praktik/individbaserad-systematisk-uppfoljning/>

Att arbeta förebyggande med skolrelaterade problem (artikelnr 2026-1-10040)
kan laddas ner från socialstyrelsen.se/publikationer.